

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ

НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СТЕЧАЈУ

Лука Андрић
Бранко Радуловић

Uz podršku Švajcarskog sekretarijata za ekonomske poslove SECO

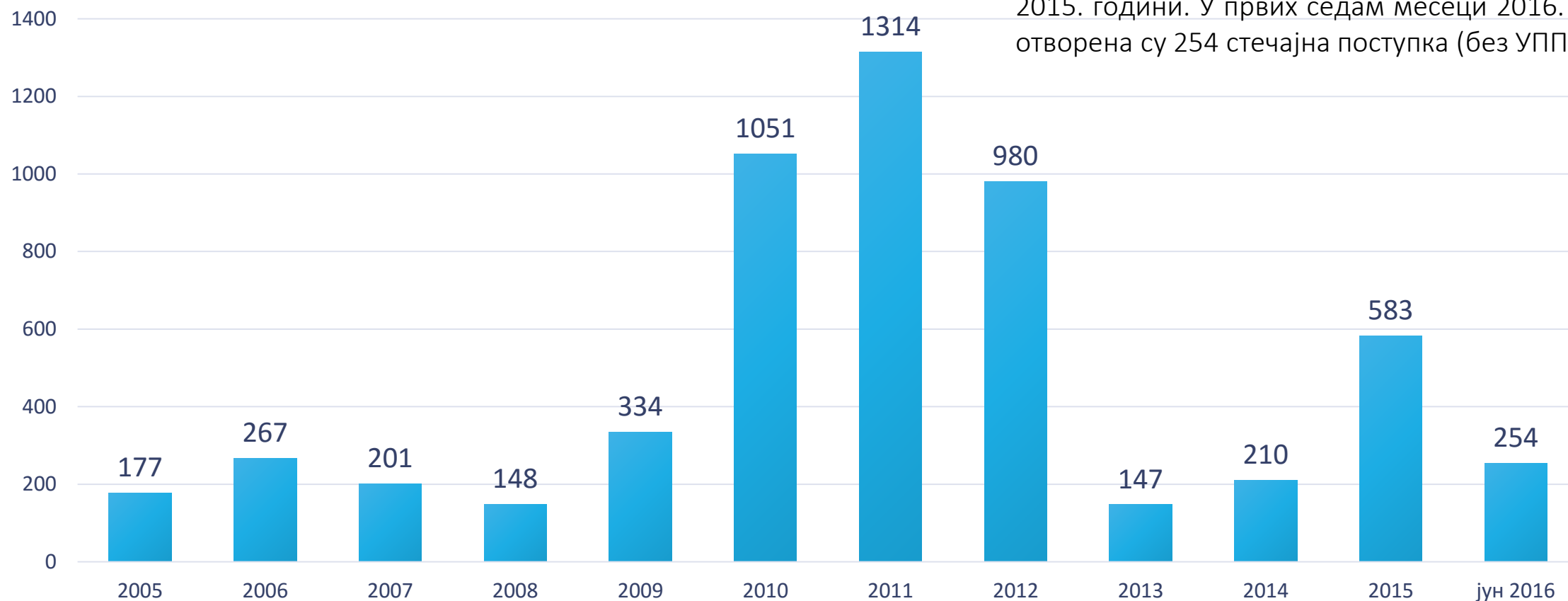
Уводне напомене

- Правни оквир за спровођење корпоративног реструктурирања кроз стечајне прописе у Републици Србији је углавном у складу са најбољом праксом
- Према индексу квалитета стечајног оквира Србија се налази на 12-16. месту међу више од 190 земаља (Doing Business 2016)
- Пре 12 година (2004) прва већа реформа стечајног оквира (Закон о стечајном поступку), пре седам година (2009) друга већа реформа (Закон о стечају), пре две године (2014) измене и допуне закона Закона о стечају
- За случајеве стечаја који су у току тренутно се у пракси примењују четири правна оквира (укључујући и Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији)
- Још једна већа измена стечајног оквира (кроз нови закон) би створила додатне проблеме у погледу правне сигурности и потребу за новом судском праксом
- Одлука да се приступи фокусираним изменама и допунама како би се решили уочени проблеми у тачно одређеним областима и примениле препоруке договорене између Владе Републике Србије и ММФ

Циљ измена и допуна закона

- Радна група имала дефинисане циљеве пре почетка рада
- Циљеви подељени по основним темама:
 - ✓ Побољшање положаја обезбеђених поверилаца
 - ✓ Ефикаснији стечајни поступак и убрзање намирења
 - ✓ Испуњавање циљева дефинисаних Стратегијом Владе Републике Србије за решавање проблематичних кредита

Отворени стечајни поступци*

Након доношења измена 2014. године, број отворених стечајних поступака знатно је увећан, од само 210 поступака у 2014. години на 583 у 2015. години. У првих седам месеци 2016. године отворена су 254 стечајна поступка (без УППР).

Број потврђених УППР

Трајање стечајних поступака (1)

- Од 4546 поступака покренутих према Закону о стечају (без УППР) 59% је закључено или обустављено
- Од укупног броја окончаних стечајних поступака, око 60% бива закључено или обустављено у року од две године а око 70% у року од три године
- Ипак, чак 8% поступака траје преко пет година, при чему је учешће друштвених предузећа у таквим поступцима око 30%

Трајање стечајних поступака (2)

Трајање у годинама	Стечајни поступци према дужини трајања					
	Закључени	Обустављени	Закључени и обустављени	Активни	Укупно	Учешће
од 0 до 1	1255	223	1478	383	1861	41%
од 1 до 2	449	71	520	307	827	18%
од 2 до 3	302	26	328	97	425	9%
од 3 до 4	191	10	201	106	307	7%
од 4 до 5	117	5	122	418	540	12%
Преко 5 година	30	2	32	554	586	8%
Укупно	2344	337	2681	1865	4546	100%

Трајање стечајних поступака (3)

- Разлози дугог трајања стечајног поступка у 20% поступака су вишеструки, а неки од њих су:
 - ❑ *објективни - када закључење није могуће услед околности на које стечај не може да утиче (нпр. повраћај имовине или немогућности продаје имовине и након вишеструког оглашавања)*
 - ❑ *недовољни подстицаји стечајних управника (нпр. уколико постоји закуп из ког се финансирају трошкови поступка)*
 - ❑ *неадекватна законска решења (нпр. поступак продаје у Националним стандардима где постоји могућност блокаде продаје имовине испод 50% или 20% процењене вредности)*
 - ❑ *недостатак ажурности стечајних органа и учесника (нпр. код дуготрајних покушаја реорганизације у стечају)*
- Последице исувише дугих стечајних поступака посебно сnose разлучни повериоци, који често не могу битно да утичу на ток стечајног поступка (док стечајни повериоци то чине преко Одбора поверилаца)

Трошкови стечајних поступака

Укупни приливи	од 1 до 5 мил. RSD	од 5 до 10 мил.RSD	од 10 до 50 мил.RSD	од 50 до 100 мил. RSD	Преко 100 мил.RSD
Учешће трошкова стечајног поступка у укупно оствареном приливу	27,27%	13,40%	10,10%	5,52%	3,76%

- ✓ Наведени проценти указују да су стварни трошкови стечајног поступка знатно нижи од оних наведених у студији Светске банке *Doing Business*.

Намирење разлучних поверилаца

- Разлучни повериоци у просеку намирују **56,5%** својих потраживања када је вредност реализоване предметне имовине **преко милион динара**
 - ✓ Тиме је дошло до незнатног увећања просечног намирења у односу на период пре усвајања последњих измена и допуна закона из 2014. године
 - ✓ У 140 поступака разлучни повериоци су били у потпуности намирени, док је у још 30 поступака намирење било веће од 75%
- Иако је квалитет обезбеђења пресудан за степен намирења, положај разлучних поверилаца је могуће побољшати ради скраћивања периода потребног за намирење, што би довело до веће сигурности и лакшег приступа кредитима

Три групе промена

1. ПОБОЉШАЊЕ СТАТУСА РАЗЛУЧНИХ И ЗАЛОЖНИХ ПОВЕРИЛАЦА
2. ОТКЛАЊАЊЕ ПРОБЛЕМА И ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ И ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПОСТУПКА УППР И РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ У СТЕЧАЈУ
3. ОСТАЛЕ ПРОМЕНЕ (ЗАШТИТА НОВИХ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА, РАЗРЕШЕЊЕ СТЕЧАЈНОГ УПРАВНИКА, ПРОЦЕСНЕ НОРМЕ)

1. ПОБОЉШАЊЕ СТАТУСА РАЗЛУЧНИХ, ОДНОСНО ЗАЛОЖНИХ ПОВЕРИЛАЦА

Учешће разлучних поверилаца у одбору поверилаца

(Чл. 38в, 38г, 39)

- На првом поверилачком рочишту разлучни повериоци бирају једног члана одбора поверилаца из редова разлучних поверилаца
 - *Измене и допуне прописују детаљан поступак избора члана одбора поверилаца из редова разлучних поверилаца (укључујући начин избора, именовање, оставку, итд)*
 - *Разлучни поверилац који је члан одбора поверилаца има право да затражи састанак тог одбора, али нема право вета и има један глас као и остали*
- Максимални број чланова одбора поверилаца је смањен са 9 на 7

Нове сагласности разлучних, односно зложних поверилаца (1)

(Члан 28)

- За свако издавање у закуп оптерећене имовине у току стечајног поступка стечајни управник мора да обавести разлучног, односно зложног повериоца и да прибави његову претходну сагласност
 - *Право да дају такву сагласност имају само повериоци који на основу процене вредности могу да очекују намирење из продаје такве имовине*
 - *Рок за изјашњење од осам дана - ћутање је одобравање*

Нове сагласности разлучних, односно зложних поверилаца (2)

(Члан 132)

- За сваку продају оптерећене имовине путем **непосредне погодбе**, стечајни управник мора да прибави њихову претходну сагласност под условом:
 - *Предложена купопродајна цена (или њен одговарајући део) не покрива износ његовог целокупног обезбеђеног потраживања*
 - *Претходно ниједном није покушана продаја јавним надметањем или јавним прикупљањем понуда*
 - *Важи за појединачну продају имовине, имовинске целине или правног лица*

Право прече куповине разлучних, односно зложних поверилаца

(Члан 136г)

- Када је оптерећена имовина предмет продаје **непосредном погодбом**, разлучни односно зложни поверилац има право прече куповине
 - *Стечајни управник је дужан да упути обавештење сваком таквом повериоцу*
 - *Рок за коришћење права (изјашњење) је 5 дана од пријема обавештења*
 - *У случају да је разлучни, односно зложни поверилац уложио примедбу на продају, овај рок почиње да тече од дана коначне одлуке суда по тој примедби*
 - *Продаја се не може спровести пре истека рока за изјашњење*
 - *Право се може вршити и преко повезаних лица*

Пребијање цене са разлучним потраживањем

(Члан 1366)

- **За сваку продају оптерећене имовине** разлучни поверилац има право на исплату цене пребијањем са обезбеђеним потраживањем
 - *Разлучни поверилац је дужан да на име цене положи износ свих трошкова продаје*
 - *Важи и у случају продаје имовинске целине*
 - *У случају да потраживање не достиже износ купопродајне цене, односно њеног дела на којем постоји право приоритетног намирења, дужан је да положи разлику*

Обавеза нуђења на продају оптерећене имовине (1)

(Члан 133а)

- Уводи обавезу стечајног управника да оптерећену имовину понуди барем једном на продају у одређеном року од правноснажности решења о банкротству
 - *У пракси су била присутна знатна кашњења у намирењу разлучних, односно заложних поверилаца услед објективно неоправданог пролонгирања продаје*
 - *У случају давања имовине у закуп трећем лицу, стечајни управник и стечајни повериоци имају очигледан сукоб интереса са разлучним, односно заложним повериоцем у погледу тренутка продаје*

Обавеза нуђења на продају оптерећене имовине (2)

(Члан 133а)

- Шестомесечни рок за стечајног управника да објави оглас о продаји
 - *Рачунајући од правноснажног решења о банкрутству*
 - *На образложени предлог, судија може да продужи рок једном за још највише шест месеци*
 - *Узимају се у обзир евентуалне објективне препреке за продају (повраћај имовине, укидање забране извршења и намирења)*
- Уколико се имовина не понуди на продају, то представља основ за укидање забране извршења и намирења

Процена вредности имовине у стечају (1)

(Чл. 53а, 132 и 156)

- Овлашћено стручно лице (проценитељ) у поступку стечаја мора бити стручно лице које поседује одговарајућу лиценцу за вршење процена у складу са посебним законом
 - *Измена у складу са Предлогом закона о уређењу професије проценитеља вредности непокретности*
 - *За сада нису у плану лиценце за проценитеље опреме, удела и других покретних ствари*
- У случају процене ради продаје имовинских целина или продаје правног лица, разлучни односно заложни поверилац може да уложи примедбу на процену
 - *У том случају, суд ће одлучити на основу свих достављених процена вредности*
 - *Недовољно изграђена судска пракса у вези са проценама вредности оптерећене имовине током примене постојећег закона*
 - *Судија добија право и обавезу да одлучи о целисходности предложене продаје на бази достављених процена вредности и да закључком утврди проценте намирења*

Процена вредности имовине у стечају (2)

(Члан 156)

- У случају сваког плана реорганизације, процену вредности имовине обавља овлашћено стручно лице (проценитељ)
 - *Неопходно да план садржи јасно поређење процене новчаног износа који би се добио спровођењем реорганизације и банкрутства за сваку од класа поверилаца*
 - *Такво поређење је у пракси до сада било неадекватно приказивано у већини планова реорганизације и било је базирано на општим информацијама (као што су индикатори из извештаја *Doing Business*, правила о надметању у стечајном поступку, итд)*

Укидање забране извршења и намирења (1)

(Члан 93а)

- Пропуштање адекватне заштите оптерећене имовине или смањење њене вредности
 - *Већ постојећи услови унапређени и разјашњени*
 - *Продаја се врши по правилима која важе ван стечаја (хипотеке, залогe, извршења)*
 - *Постојеће одредбе нису примењиване у пракси*
- Ограничен период укидања забране извршења и намирења
 - *Разлучни, односно заложни поверилац има девет месеци да прода имовину (што може да се продужи за додатних три месеца уколико је оглас о продаји објављен)*
 - *Натераће разлучне, односно заложне повериоце да захтевају укидање забране само уколико је најмање један потенцијални купац већ пронађен*
 - *За то време стечајни управник нема право да на било који начин располаже имовином (продаја или закуп)*
- Суд уместо тога може да одреди мере адекватне заштите имовине
 - *Списак мера адекватне заштите имовине није се променио у односу на постојећи закон*
 - *Таква одлука ће у великој мери зависити од става стечајног управника по питању спроводивости било које мере адекватне заштите*

Укидање забране извршења и намирења (2)

(Члан 93б)

- **Имовина која није кључна за реорганизацију**
 - *Постојећи услови унапређени и разјашњени*
 - *Постојеће одредбе нису примењиване*
 - *Захтев да вредност обезбеђеног потраживања буде већа од процењене вредности имовине*
 - *Одредбе о терету доказивања треба да омогуће лакшу примену од стране судова – стечајни управник је дужан да докаже да је „имовина од кључног значаја за реорганизацију“, што ће вероватно бити зазов за судску праксу*
- **Ограничен период укидања забране извршења и намирења**
 - *Важи исто што и за члан 93а*

Ефикаснија продаја имовине (1)

(Чл. 36, 132 и 133)

- Олакшано одлучивање (гласање) о банкрутству
 - *Потребна већина необезбеђених поверилаца за изгласавање смањена на 50% свих необезбеђених поверилаца*
- Прецизирани правни лекови на располагању различним, односно заложним повериоцима и одбору повериоца
 - *Рок за примедбу на продају повезан са обавештењем о продаји, уместо са датумом надметања (пет дана од обавештења)*
 - *Тако се суду и стечајном управнику оставља довољно времена пре продаје да суд донесе закључак (рок осам дана) и стечајни управник предузме потребне радње по одлуци суда*
 - *Јасно разграничење **начина уновчења** (појединачна имовина, имовинска целина, целокупна имовина и правно лице) и **метода продаје** (непосредна погодба, прикупљање понуда и аукција) – оба могу бити предмет примедбе*
 - *Продаја није могућа док суд не донесе одлуку по примедби*

Ефикаснија продаја имовине (2)

(Члан 133)

- Није могуће уложити примедбу на већ извршену продају имовине
- Али сва заинтересована лица могу да поднесу жалбу на решење суда којом се потврђује продаја
 - *Укинута је обавеза да се закључи и овери купопродајни уговор*
 - *Правоснажна одлука суда представља правни основ за упис власништва*
 - *Решава се проблем правне несигурности у погледу тужби незадовољних учесника у поступку продаје и свим странама се обезбеђује ефикасан правни лек пред судом*
- Неопходне измене Националног стандарда 5 да би се поступак продаје (посебно надметања) учинио ефикаснијим у условима слабе тражње на тржишту некретнина и опреме

2. ОТКЛАЊАЊЕ ПРОБЛЕМА И ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ И ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПОСТУПКА УППР И РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ

Ефикаснија реорганизација у стечају

(Чл. 164, 164а и 167)

- Строжији рокови и детаљније прописан поступак
 - *Рок за подношење плана скраћен (90 дана у односу на максималних 210 дана)*
 - *Рочиште треба да се одржи у комфорнијем року (90 дана у односу на 20 дана) и омогућава одржавање рочишта чак и ако дође до једне измене плана*
 - *Рок почиње да тече од дана објављивања у „Службеном гласнику“ (као код УППР)*
 - *Промене предвиђају прописани поступак и довољно времена за евентуалне примедбе поверилаца и одговоре дужника, уз очекивано скраћење просечног трајања поступка*
- Само једна измена плана реорганизације је дозвољена

Отклањање проблема у примени УППР-а (1)

(Чл. 158 и 159а)

- Прецизни рокови за примедбе поверилаца и одговоре дужника
 - *Треба да омогуће судијама да избегну одлагања због неажурног поступања неких од страна у поступку*
- Само једна измена поднетог УППР је дозвољена
 - *Требало би да доведе до значајног скраћивања дугих поступака са вишекратним изменама плана и одлагањима рочишта на коме треба да се гласа о плану*
 - *Али то ће захтевати много већу процедуралну и преговарачку дисциплину и дужника и поверилаца*
 - *Може иницијално да доведе до повећања процента одбијених или повучених УППР*

Отклањање проблема у примени УППР-а (2)

(Члан 1596)

- Прецизирање улоге привремених стечајних управника
 - *Уместо привременог стечајног управника, стечајни судија може ангажовати само овлашћена стручна лица за утврђивање тачности података из плана*
- Предвиђена свеобухватнија мера обезбеђења
 - *Тренутно различита пракса и проблеми у примени од стране НБС*
 - *Измене би требало да смање простор за неусаглашену праксу кроз право на жалбу*
- Процена вредности потраживања
 - *Суд своје решење заснива на достављеној процени вредности обезбеђеног повериоца*
 - *Али има право да наложи нову процену у случају сумње*

3. ОСТАЛЕ ЗНАЧАЈНЕ ПРОМЕНЕ

Овлашћење одбора поверилаца да разреши стечајног управника и именује новог

(Члан 32)

- Важно право поверилаца
 - *Један од индикатора за извештај Светске банке Doing Business*
 - *Право ограничено изменама Закона о стечају из 2014. године тако што је изостављена обавеза поверилаца да докажу испуњење стандарда да постоје “други разлози који су у вези са испуњавањем обавеза стечајног управника”*
- Није предвиђен рок за разрешење стечајног управника
 - *Укинут рок од 60 дана (од дана одржавања првог поверилачког рочишта) за разрешење стечајног управника или именовање новог*

Заштита новог финансирања

(Чл. 104 и 126)

➤ Заштита од побијања

- *Не могу се побијати радње предузете ради обезбеђења нових финансијских средстава у смислу кредита или зајмова узетих у оквиру стечајног поступка или у складу са усвојеним планом реорганизације*

➤ Првенство у новом стечајном поступку

- *У смислу третмана као обавезе стечајне масе*
- *Првенство важи у односу на све друге необезбеђене повериоце, али не и обезбеђене*

Остале промене

(Чл. 124, 135 и 157)

- Уклоњена одредба која регулише побијање правних послова и радњи без накнаде као посебан основ за покретање тужбе
 - *Тиме се решава неуједначена судска пракса у вези са начином третирања уговора о јемству и залога и хипотека за трећа лица*
 - *Уместо тога, на побијање таквих послова и радњи примењују се услови за намерно оштећење поверилаца (чл. 123)*
- Захтеви да се прибаве мишљења Комисије за заштиту конкуренције и Комисије за контролу државне помоћи су обрисани
 - *Пракса је показала да су то формални захтеви који стварају додатне трошкове и кашњења без додате вредности за дужнике, повериоце или сам систем заштите у оквиру којег те институције послују*

Остале промене (2)

(Члан 93)

- Прекид уместо обуставе извршних поступака отварањем стечаја
 - *Након правноснажности решења о закључењу стечајног поступка, извршни поступци се обустављају*
 - *Тиме се решава проблем који постоји ако по жалби решење о отварању стечаја буде укинато, али и ако дужник изађе из стечаја на основу реорганизације у случајевима када је извршење водио заложни поверилац*
 - *Али се и омогућава лакша примена нових одредби о укидању забране извршења и намирења (извршни суд би требало да дозволи наставк прекинутог поступка)*

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

Лука Андрић

STC World Bank

Партнер

Адвокатска канцеларија АНДРИЋ

luka.andric@andriclaw.rs